

F. t. l. vedr. aftaler og andre retshandler m.v.

tvivl om, at direktivet er opfyldt fuldt ud, jf. bemærkningerne herom ovenfor i pkt. 5.2.6, foreslås bestemmelsen udformet på følgende måde: Et vilkår i en forbrugeraftale kan ændres eller tilsidesættes helt eller delvis i medfør af såvel reglen i aftalelovens § 36, stk. 1, som direktivets regel om, hvornår et aftalevilkår er urimeligt. Hvis vilkåret er omfattet af direktivets regel om, hvornår et aftalevilkår er urimeligt, gælder tillige den særlige retsvirkning, at forbrugeren kan kræve de øvrige vilkår i aftalen opretholdt uændret, hvis dette er muligt.

Det foreslås, at den nye bestemmelse skal gælde for alle vilkår i forbrugeraftaler, uanset om vilkårene har været genstand for individuel forhandling, jf. herved bemærkningerne ovenfor i pkt. 5.2.5.

I den nordiske arbejdsgruppe har man været enige om den anførte forståelse af bestemmelsen i direktivets art. 6, stk. 1.

5.2.10. Fortolkningsregel.

Efter direktivets art. 5 skal skriftlige vilkår, der »tilbydes« forbrugeren – dvs. vilkår, som er udarbejdet på forhånd af den erhvervsdrivende eller f.eks. af dennes brancheorganisation – altid være udarbejdet på en klar og forståelig måde. Hvis der opstår tvivl om betydningen af et vilkår – hvad enten vilkåret er mundtligt eller skriftligt – skal den fortolkning gælde, som er mest gunstig for forbrugeren.

Her i landet er der i den retsvidenskabelige teori bl.a. opstillet den fortolkningsregel, at uklare eller upræcise aftalevilkår fortolkes imod affatteren eller den sagkyndige part – den såkaldte *uklarhedsregel*, jf. ovenfor under pkt. 3.3.

Der er mange eksempler på retsafgørelser, hvor resultatet har været i overensstemmelse med uklarhedsreglen. I retspraksis er der dog også eksempler på, at konkrete fortolkningsmomenter har ført til et andet resultat, således at uklarhedsreglen ikke er slået igennem. Det har i teorien været drøftet, om uklarhedsreglen kan siges at være en del af gældende ret, eller om retspraksis snarere viser, at fortolkning sker efter almindelige rimelighedssynspunkter.

En uklarhedsregel svarende til direktivets art. 5 har på denne baggrund næppe tilstrækkelig støtte i dansk ret til at opfylde direktivets krav til national lovgivning. Det foreslås derfor, at der med henblik på opfyldelse af direktivet indføres en sådan fortolkningsregel i aftaleloven, jf. den foreslåede nye § 38 b, stk. 1.

Repræsentanterne fra Finland, Norge og Sverige har i den nordiske arbejdsgruppe tilkendegivet, at de på tilsvarende måde vil foreslå, at direktivets fortolkningsregel indføres i de respektive love.

Som nævnt ovenfor under pkt. 5.2.5 har der under den nordiske arbejdsgruppes drøftelser været betænkelighed ved direktivets fortolkningsregel. Det skyldes, at reglen er unuanceret. Med reglen tages der ikke hensyn til de andre indarbejdede og velbegrundede fortolkningsregler, som anvendes i de nordiske lande. En ensidig anvendelse af uklarhedsreglen vil kunne vanskeliggøre den fleksible rets anvendelse, som aftalelovens § 36 og de ulovfæstede fortolkningsregler hidtil har givet mulighed for.

I den nordiske arbejdsgruppe har der været enighed om, at fortolkningsreglen alene bør gælde for aftalevilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, således som direktivet stiller krav om. Hvis reglen også skulle gælde ved fortolkningen af individuelt forhandlede vilkår, ville selv vilkår, som er udarbejdet af forbrugeren i dennes interesse, skulle fortolkes til forbrugers fordel.

Efter forslaget gælder fortolkningsreglen, uanset om et vilkår er skriftligt eller mundtligt. Fortolkningsreglen drejer sig ikke om, hvordan ordlyden af et mundtligt vilkår bevismæssigt skal fastlægges.

5.2.11. Beskyttelse mod visse lovvalgsklausuler.

Medlemsstaterne skal efter direktivets art. 6, stk. 2, træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at forbrugeren ikke berøves direktivets beskyttelse mod urimelige aftalevilkår, såfremt et tredjeland lovgivning vælges som gældende lov for aftalen, når denne aftale har nær tilknytning til EU-medlemsstaternes område.

For at sikre, at direktivets art. 6, stk. 2, er opfyldt i dansk ret, foreslås det, at der indføres en bestemmelse om beskyttelse af forbrugeren mod visse lovvalgsklausuler, jf. den foreslåede nye § 38 d i aftaleloven.

Som nævnt ovenfor under pkt. 5.2.1 er direktivet omfattet af EØS-aftalen, således at alle Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområdes medlemslande har pligt til at gennemføre direktivet. Direktivbestemmelsen forudsætter efter sit indhold, at det uden den pågældende lovvalgsbestemmelse ville være et EU-lands (EØS-lands) lovgivning om urimelige aftalevilkår, der gjaldt for aftalen. På denne baggrund foreslås bestemmelsen udformet således, at forbrugeren beskyttes mod lovvalgsaftaler, der henviser til lovgivningen i et land uden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, hvis det uden lovvalgsaftalen ville være et EØS-lands lovgivning om urimelige aftalevilkår, der gjaldt for aftalen, og såfremt forbrugeren som følge af lovvalgsaftalen ville få en ringere beskyttelse mod urimelige aftalevilkår.

Beskyttelsen skal efter forslaget gælde i forhold til alle aftalevilkår i en aftale, uanset om disse har været genstand for individuel forhandling eller ej. I tilfæl-